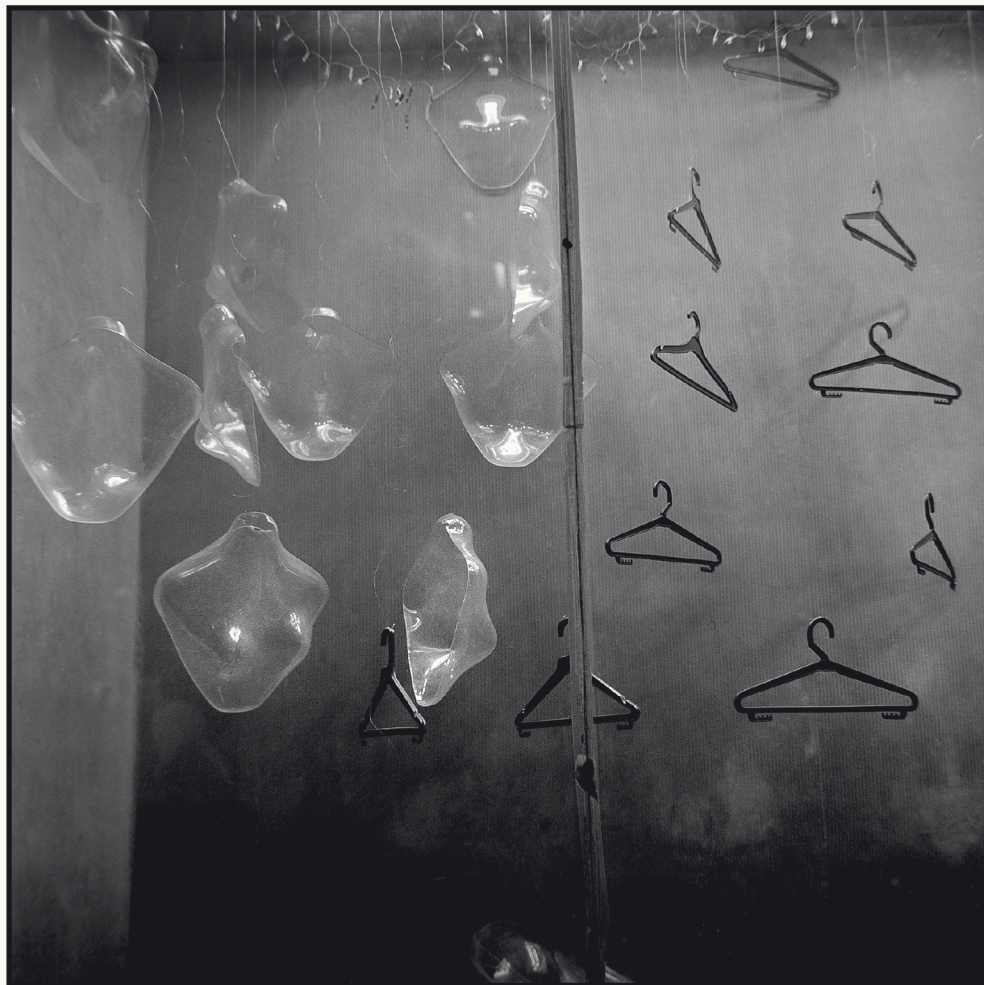
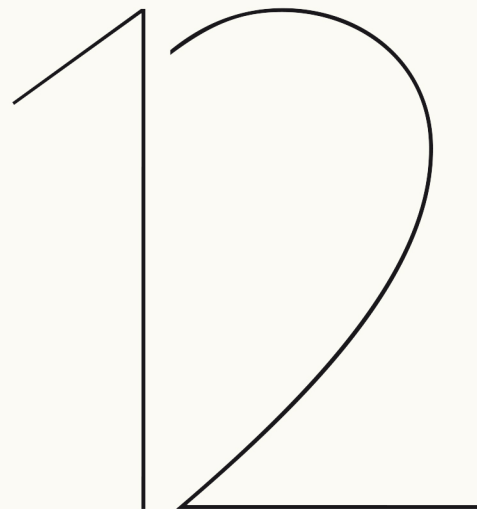

ΜΑΝΟΛΗΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

Τὰ Ἄπαντα τοῦ Μανόλη Ἀναγνωστάκη κυκλοφοροῦν ἀπὸ τὶς Ἑκδόσεις ΝΕΦΕΛΗ:

Η ΧΑΜΗΛΗ ΦΩΝΗ (1990), ISBN 960-211-096-1

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΜΑΝΟΥΣΟΣ ΦΑΣΣΗΣ (2000)

ΤΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ: 1941-1971 (2000), ISBN 960-211-538-6

ΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ '68-'69 (2000), ISBN 960-211-552-1

ΥΓ. (1992), ISBN 960-211-641-2

xymoron

Ποιήματα Μανόλη Ἀναγνωστάκη: © 2015, Ἀνέστης Ἀναγνωστάκης καὶ Ἑκδόσεις ΝΕΦΕΛΗ

Φωτογραφίες: © 2015, οἱ φωτογράφοι, τὸ Μουσεῖο Μπενάκη

Σχεδιασμός: **τυ[π]ο** / © Περικλῆς Δουβίτσας / typo@fairead.com

Διόρθωση: Ἀρετὴ Μπουκάλα

1η ἔκδοση: Δεκέμβριος 2015

ISBN: 978-618-82219-3-2

Παραγωγή:

FAIREAD I.K.E.

Λ. Σταυροῦ-Κιονίων, Τῆνος 84200

www.fairead.com / books@fairead.com

ΜΑΝΟΛΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

ἐπιμέλεια: Ἡρακλῆς Παπαϊωάννου

ΛΕΞΕΙΣ, ΠΡΟΚΕΣ, ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

Φωτογραφία καὶ ποίηση εἶναι ἀμφότερες τέχνες τοῦ ἐλάχι-
στου. Γνωρίζουν νὰ συνοψίζουν καίρια, ἐνίοτε ὠμά. Στὴ μι-
κρὴ αὐτὴ ἔκδοση συμπλέκονται τιμώντας τὸν Μανόλη Ἀνα-
γνωστάκη, ἐμβληματικὸ μεταπολεμικὸ ποιητὴ ποὺ ἀρμένιζε
ἄφοβα κόντρα στὸν καιρό. Οἱ στίχοι του συναντοῦν ἔργα
σύγχρονων φωτογράφων ὅπως ὁ Κωστῆς Ἀντωνιάδης, ὁ
Ἄρις Γεωργίου, ὁ Γιώργος Δεπόλλας, ὁ Ἡλίας Μπουργιώτης,
ὁ Ἀβραὰμ Παυλίδης, ὁ Σίμος Σαλτιέλ, ὁ Στέργιος Τσιούμας,
ὁ πιὸ ἱστορικὸς Κώστας Μπαλάφας. Ἡ συνάντηση δὲν εἶναι
τυχαία. Μέσα ἀπὸ τὴν ἀνθολόγηση ἡ φωτογραφία προβάλ-
λει τακτικὰ ὡς αὐστηρὴ διαπραγμάτευση τοῦ ὑλικοῦ χώρου
καὶ χειρουργικὴ τομὴ τῆς ροῆς τοῦ χρόνου: ἐναργὴς σὲ
ὅ,τι φαίνεται· ὑπαινικτικὴ σὲ ὅ,τι ἀπουσιάζει. Ἐκεῖ τέμνει τὸ
μονοπάτι τοῦ Ἀναγνωστάκη, ποὺ μετεωρίζοταν ἀνάμεσα
στὸ ὀρατὸ καὶ τὸ μὴ ὀρατό, στὸ ἀνοικτὰ πολιτικὸ καὶ τὸ
ἀόριστα προσωπικόν.

Ἡ ἀρχικὴ ἐκδοτικὴ πρόταση ἦταν νὰ δημιουργηθοῦν
δώδεκα δίφυλλα σὲ καθένα ἀπὸ τὰ ὁποῖα μιὰ φωτογραφία
θὰ συντρόφευε ἓνα ποίημα. Ἐπιλέχτηκαν ἔτσι δώδεκα ποιή-

ματα ποὺ σκιαγραφοῦσαν, τελείως ἀδρά, τὸ ποιητικὸ ἔργο,
ἐνῶ ἡ εἰκονοπλαστικὴ τους δύναμη ἀνίχνευε παράλληλα τὴν
ποιητικὴ τῶν φωτογραφιῶν. Αὐτόνομο ἔργο καθεμιὰ ἀπὸ
αὐτές, δημιουργήθηκε τὶς περισσότερες φορές σὲ ἱστορικὰ
μεταγενέστερο τῶν ποιημάτων ἀλλὰ καθόλου ἀσύμβατο
πλαίσιο ἀξιῶν καὶ ἐρωτημάτων σχετικὰ μὲ τὸ ἀκανθῶδες
γίγνεσθαι τῆς ἐλληνικῆς κοινωνίας, τὴν ἀνθρώπινη μοίρα, τὴ
φύση τοῦ καλλιτεχνικοῦ ἔργου. Ἡ διπλὴ αὐτὴ ἀνθολόγηση
προτείνεται τελικὰ ὡς βραχεία ἀλλὰ πυκνὴ διαδρομὴ στὸν
κόσμο τῶν λέξεων καὶ τῶν εἰκόνων. Ὁδηγὸς στὴν ἐπιλογὴ
τῶν φωτογραφιῶν οἱ στίχοι τοῦ ποιητῆ:

Σὰν π ρ ό κ ε ς πρέπει νὰ καρφώνονται οἱ λέξεις

Νὰ μὴν τὶς παίρνει ὁ ἄνεμος

(«Ποιητικὴ», ἀπὸ τὴ συλλογὴ Ὁ στόχος, 1970)

Γιὰ τὸν Ἀναγνωστάκη ἡ ποίηση δὲν ὑπῆρξε ἀπλῶς πεδίο
αἰσθητικῆς διερεΰνησης. Ἦταν πράξη, κραυγὴ, ἀφορμὴ νὰ

ἐκφραστοῦν ὑπαρξιακὰ ζητήματα ἀλλὰ καὶ ἡ κοινωνικὴ ἀνι-
σότητα. Καυστικός, νηφάλια λυρικός, ὑπῆρξε ποιητὴς τῆς τε-
μαχισμένης ὁλότητος, τῶν παραβιασμένων ἐαυτῶν. Ἀκτινο-
γράφησε κριτικὰ τὸν ὑμένα καθωσπρεπισμοῦ ποὺ κάλυπτε τὴ
διαρκὴ διάψευση, τὶς ἀκυρωμένες προσδοκίες, ὅσα ἀγωνιοῦ-
σαν καιρὸ νὰ ἀναπνεύσουν. Ἀντέταξε τὸ ἀδιαπραγμάτευτο
ἥθος, τὸ τίμημα ποὺ αὐτὸ συνεπάγεται, τὴ σιωπὴ ὡς συνειδη-
τὴ ἐπιλογὴ, τὴ γύμνωση χωρὶς περιστροφές. Δοκίμασε ἐπί-
μονα ὄρια καὶ τέντωσε ραφές καθισμένος ἄβουλα στὴν αἰχ-
μηρὴ κόψη ἀνάμεσα στὸ προσωπικὸ καὶ τὸ συλλογικόν. Ἐκεῖ
κατοικεῖ συχνὰ καὶ ἡ φωτογραφία, μὲ τὴν ἀναπόδραστη συ-
νήθως ἱστορικότητά της καὶ τὴ λανθάνουσα περιπλοκότητα.

Ἄν ὁ Ἀναγνωστάκης ἐσωτερίκευσε ἀκέραια καὶ ἀγέρω-
χα μιὰ ἥττα ποὺ ἦρθε χωρὶς νὰ σημειωθεῖ νίκη (ἴσως γι' αὐτὸ
ἀρνήθηκε καὶ κάθε σχετικὸ χαρακτηρισμό), τὸ φάσμα μιᾶς
ἥττας πλανᾶται σήμερα ἐκ νέου πάνω ἀπὸ τὴ χώρα. Αὐτὴ
τὴ φορὰ δὲν θὰ ἀποτελεῖ τὸν φανερὸ καρπὸ μιᾶς σκληρῆς
ἀδελφοκτόνου ἀντιπαράθεσης (ξέρει αὐτὴ νὰ μεταλλάσ-
σεται ἐπιδέξια σὰν μύκτης καὶ νὰ δηλητηριάζει λαθραῖα),

ἀλλὰ ὀλικὴ χρεοκοπία πόρων καὶ ἰδεῶν. Ἡ ἀπειλὴ αὐτὴ
καθιστᾷ τὴν ποίηση τοῦ Ἀναγνωστάκη ἐπίκαιρη ὅσο ποτὲ
καθὼς ψηλάφησε, μὲ προφητικὴ σχεδὸν ἐνσυναίσθηση, τὸ
σύγχρονο ἀδιέξοδο:

Τὸ θέμα εἶναι τώρα τί λές

Καλὰ φάγαμε καλὰ ἤπιαμε

Καλὰ τὴ φέραμε τὴ ζωὴ μας ὡς ἐδῶ

Μικροζημιές καὶ μικροκέρδη συμψηφίζοντας.

Τὸ θέμα εἶναι τ ὠ ρ α τί λές.

(ἀπὸ τὴ συλλογὴ Ὁ στόχος, 1970)

Μιὰ σημερινὴ συλλογὴ ποιημάτων τοῦ Ἀναγνωστάκη θὰ
μποροῦσε ἴσως νὰ φέρει τὸν τίτλο Ἐποχὲς προαπαιτούμενων.
Ποιὲς φωτογραφίες θὰ συνόδευαν κατάλληλα τὰ ποιήμα-
τά της;

Ἡρακλῆς Παπαϊωάννου

ΟΙ ΝΙΚΗΜΕΝΟΙ

Άνάβαλες την τελευταία πάντα μέρα τη φυγή σου
Εΐχαμε μέσα κι οί δυό μας βαθιά τὸν πανικό τοῦ
χωρισμοῦ.

Νοσταλγούσαμε τόσο νὰ χαρίσουμε τις ἀβέβαιες
πλάνες μας στ' ὄνειρο
“Ὅμως ποιός δὲ λογάριασε τὰ λευκὰ καλοκαίρια
ποὺ πληγῶσαν τὰ χρόνια μας
Ποιός δὲν ἐπίστεψε πῶς δὲν εἶχαμε ἀκόμα πληρώ-
σει τὸ χρέος μας ὀλάκερο
Καὶ βρίσκουμε τὴν κρίσιμη τούτη στιγμή αἰχμά-
λωτους ὄρκους στὴ νιότη μας, αἰσθήματα πιὸ
πλούσια ἀπὸ τ' ἄναμμα τῆς σάρκας
Ξέρεις πῶς πιά ξεχάσαμε τ' ἀμέριμνα παιδιὰ ποὺ
σπαταλοῦσαν τὸ γέλιο τους
Ξέρεις πῶς θὰ ῥθει μιὰ μέρα ποὺ θὰ φορέσουμε
ἀλογάριαστα ὀλόγυμνοι τὸν ἑαυτό μας

Συντροφεύοντας τις ἀκριβές μας ἀμφιβολίες, ξα-
γρυπνήσαμε ἀτέλειωτες νύχτες χωρὶς δίπλα
μας νὰ ᾿ναι κανεὶς ν' ἀκούσει τὴν ἀγωνία τῆς
φωνῆς μας
Ἀγαπήσαμε μιὰ τρικυμία καινούρια, κι ὅμως γιατί
ν' ἀναβάλλουμε πάντα τὴν ὥριμη χρονολογία;
Καὶ μένουμε δυὸ νικημένοι μ' ὀλιγόπιστα μάτια
φερσίματα.

Γιώργος Δεπόλλας, *Μοναστηράκι*, Ἀθήνα, 1975-78

ΕΠΙΤΑΦΙΟΝ

Ἐδῶ ἀναπαύεται

Ἡ μόνη ἀνάπαυση τῆς ζωῆς του

Ἡ μόνη του στερνὴ ἱκανοποίηση

Νὰ κείτεται μαζί με τοὺς ἀφέντες του

Στὴν ἴδια κρύα γῆ, στὸν ἴδιο τόπο.

Κώστας Μπαλάφας, *Πέραμα Ἰωαννίνων*, περ. 1955-65
Φωτογραφικὸ Ἀρχεῖο Μουσείου Μπενάκη

ΑΝΘΡΩΠΟΙ

Ένα χῶρο νὰ σταθοῦμε ζητήσαμε, δίχως ὑποτιθέ-
μενα προνόμια ἢ ξέχωρη ἀξία

Ένα ἀναγκαῖον ὑστέρημα εἰς ὅλους περιττόν (κι ἡ
εὐαισθησία σὲ τέτοιες στιγμὲς τί χρησιμεύει;)

Όπως λ.χ. ὁ Γιῶργος Τάδε φίλος λυρικός ποιητὴς
ποζάρει ἐπιμελῶς καὶ πείσμων στὰ πάνω ρά-
φια τῶν ἐπαρχιακῶν βιβλιοπωλείων

Όπως στὸ θερινὸ κινηματογράφο ποὺ δὲν πειράζε-
ται ἀπὸ τὴ νόηση τῶν φιλησύχων ἡμερομισθίων
τῆς συνοικίας.

Εἴμαστε συνεπῶς πολὺ ἱκανοποιημένοι πιστεύοντας
—ὀψίμως— ἀσυζητητὶ σὲ σοφότατα προγονι-
κὰ ἀποφθέγματα.

Νὰ ποῦμε τὸ «οὐκ ἐν τῷ πολλῷ τὸ εὖ» ἢ «μηδὲν
ἄγαν» καὶ τὰ παρόμοια

Ένδεδυμένοι εὐπρεπῶς μὲ καινουργῆ ὑποδήματα
καὶ γραβάτες ἡμίμαυρες παρελθούσης νεότητος

Διηγούμεστε, ἐν κύκλῳ στενῷ, πῶς τὴ ζωή μας
τυράνησε ἓνας ἄγονος ἔρωτας —πρὶν τόσα ἢ
τόσα χρόνια— μιὰ ἀπασχόληση κι αὐτό, νὰ
μὴν τὸν ἔχεις ἀκόμα ξεχάσει

Σὲ μιὰ δεδομένη ἡλικία δὲν ἀρνιούμαστε πῶς γρά-
ψαμε καὶ στίχους — ὦ νεότης, μ' ἓνα χαμό-
γελο συγκαταβατικὸ

Ἡ διαβάσαμε τὴν «Ἄννα Καρενίνα» σὲ μετάφρα-
ση ἀγνώστου κι ἄλλες μηδαμινότατες κοινο-
τοπίες.

Ἐπιτέλους ἓναν χῶρον ἀπλούστατον, ἔστω 1x2,
δίχως ὑποτιθέμενα προνόμια ἢ ξέχωρη ἀξία

Ἄνθρωποι χωρὶς καμιὰ ἰδιαίτερη ἰδεολογία, ὅχι
αἰσθαντικότητα, ὅχι ἀπογοητευμένοι, ἄνθρω-
ποι ἀπλῶς.

Κωστῆς Ἀντωνιάδης, Αὐλή, 1988, ἀπὸ τὴ σειρὰ Χρησιμοποιημένες φωτογραφίες II

ΕΚΕΙ...

Έκεῖ θὰ τὰ βρεῖς.

Κάποιο κλειδί
Ποὺ θὰ πάρεις
Μονάχα ἐσὺ ποὺ θὰ πάρεις
Καὶ θὰ σπρώξεις τὴν πόρτα
Θ' ἀνοίξεις τὸ δωμάτιο
Θ' ἀνοίξεις τὰ παράθυρα στὸ φῶς
Ζαλισμένα τὰ ποντίκια θὰ κρυφτοῦν
Οἱ καθρέφτες θὰ λάμπουν
Οἱ γλόμποι θὰ ξυπνήσουν ἀπ' τὸν ἄνεμο
Έκεῖ θὰ τὰ βρεῖς
Κάπου — ἀπ' τὶς βαλίτσες καὶ τὰ παλιοσίδερα
Ἀπ' τὰ κομμένα καρφιά, δόντια σκισμένα,
Καρφίτσες στὰ μαξιλάρια, τρύπιες κορνίζες,
Μισοκαμένα ξύλα, τιμόνια караβιῶν.
Θὰ μείνεις λίγο μέσα στὸ φῶς

Ἀβραὰμ Παυλίδης, *Ζάτουνα Γορτυνίας*, Ἀρκαδία, 2008 (ἀπὸ ἐγχρωμο πρωτότυπο)

Ύστερα θὰ σφαλίσεις τὰ παράθυρα
Προσεχτικά τὶς κουρτίνες
Ξεθαρρεμένα τὰ ποντίκια θὰ σὲ γλείφουν
Θὰ σκοτεινιάσουν οἱ καθρέφτες
Θ' ἀκινητήσουν οἱ γλόμποι
Κι ἐσὺ θὰ πάρεις τὸ κλειδί
Καὶ μὲ κινήσεις βέβαιες χωρὶς τύψεις
Θ' ἀφήσεις νὰ κυλήσει στὸν ὑπόνομο
Βαθιά-βαθιά μὲς στὰ πυκνὰ νερά.

Τότε θὰ ξέρεις.

(Γιατὶ ἡ ποίηση δὲν εἶναι ὁ τρόπος νὰ μιλήσουμε,
Ἀλλὰ ὁ καλύτερος τοῖχος νὰ κρύψουμε τὸ πρόσω-
πό μας).

ΑΝΤΙ ΝΑ ΦΩΝΑΣΚΩ...

Ἄντὶ νὰ φωνασκῶ καὶ νὰ συμφύρομαι
Μὲ τοὺς ὑπαίθριους ρήτορες καὶ τοὺς ἀγύρτες
—Μάντεις κακῶν καὶ ὀραματιστές—
Ὅταν γκρεμίστηκε τὸ σπίτι μου
Καὶ σκάφτηκε βαθιὰ μὲ τὰ ὑπάρχοντα
(Καὶ δὲ μιῶ ἐδῶ γιὰ χρήματα καὶ τέτοια)
Πῆρα τοὺς δρόμους μοναχὸς σφυρίζοντας.
Ἦτανε βέβαια μεγάλη ἡ περιπέτεια
Ὅμως ἡ πόλις φλέγονταν τόσο ὁμορφα
Ἀσύλληπτα πυροτεχνήματα ἀνεβαίνανε
Στὸν πρᾶο οὐρανὸ μὲ διαφημίσεις
Αἰφνίδιων θανάτων κι ἀλλαξοπιστήσεων.
Σὲ λίγο φτάσανε καὶ τὰ μαντάτα πῶς
Κάηκαν ὅλα τὰ ἐπίσημα ἀρχεῖα καὶ βιβλιοθήκες
Οἱ βιτρίνες τῶν νεωτερισμῶν καὶ τὰ μουσεῖα
Ὅλες οἱ ληξιαρχικὲς πράξεις γεννήσεων
Καὶ θανάτων —ἔτσι ποὺ πιά δὲν ἤξερε

Ἄρις Γεωργίου, Δισταύρωση Ἑρμοῦ καὶ Καρόλου Ντιήλ, Θεσσαλονίκη, 1969

Κανεὶς ἂν πέθανε ἢ ἂν ζοῦσε ἀκόμα—
Ὅλα τὰ δοῦναι καὶ λαβεῖν τῶν μεσιτῶν
Ἀπὸ τοὺς οἴκους ἀνοχῆς τὰ βιβλιάρια τῶν κοριτσιῶν
Τὰ πιεστήρια καὶ τὰ γραφεῖα τῶν ἐφημερίδων.
Ἐξαίσια νύχτα τελεσίδικη καὶ μόνη
Ὅριστική (ὄχι καθόλου ὅπως οἱ λύσεις
Στὰ περιπετειώδη φίλμ).
Τίποτα δὲν πουλιόταν πιά.
Ἔτσι λαφρὺς καὶ περιττὸς πῆρα τοὺς δρόμους
Βρῆκα τὴν Κλαίρη βγαίνοντας
Ἀπ' τὴ Συναγωγὴ κι ἀγκαλιασμένοι
Κάτω ἀπ' τὶς ἀψίδες τῶν κραυγῶν
Περάσαμε στὴν ἄλλη ὁχθὴ μὲ τὶς τσέπες
Χωρὶς πιά χρώματα, φωτογραφίες καὶ τὰ παρόμοια.

Τίποτα δὲν πουλιόταν πιά.

ΟΙ ΣΩΣΙΕΣ

Τώρα πού γίναμε πλούσιοι —ή «βρήκαμε τὸν τρόπο μας» πού λένε—

(Πέρασαν τόσα καὶ τόσα γιὰ νὰ ἔβρει τὸν τρόπο του ὁ καθένας)

Τώρα στὸ πόδι μας θὰ βρεῖτε πάντα κάποιον ἄλλον·
Βέβαια τὸν πληρώνουμε ἀδρά, τὸν συντηροῦμε, τὸν προσέχουμε

Κι αὐτὲς οἱ ἐγχειρήσεις κοστίζουνε πολὺ, θέλουνε χρόνο

Πῶς νὰ φορμάρεις ἓνα τυχὸν ξένο πρόσωπο σὰν τὸ δικό σου

Νὰ πάρεις δασκάλους, νὰ διδάξεις τὴν κάθε σου κίνηση, κάθε λυγμό.

Μὰ οἱ κατὰλληλοι ἄνθρωποι πάντοτε βρίσκονται
δὲν ἔχουν τίποτα νὰ χάσουν

Αὐτοὺς θὰ δεῖτε τώρα στὰ κέντρα, στὶς συναναστροφές, νὰ ὑπογράφουν γραμμάρια

Νὰ ὑποφέρουν, νὰ χαίρονται, νὰ σᾶς ἐξαπατοῦν τελοσπάντων.

Ἐμεῖς οἱ ἴδιοι —πρόσεξε αὐτὸ τό: ἐμεῖς οἱ ἴδιοι—
λέμε νὰ μαζευόμαστε καμιά φορὰ

Ὅρίσαμε μιὰ —τὸ πολὺ— στὰ δέκα χρόνια νὰ λέμε
τὰ παλιά.

Ὅριστικά ἐμεῖς οἱ ἴδιοι, πήραμε ὄρκο μὴ γίνει ζαβολιά.

Ὅρκο βαρὺ. (Τί θές, τί τὰ ρωτᾷς. Ὑπάρχει πιά ἐμπιστοσύνη;).

Κωστής Ἀντωνιάδης, *Το κουτσομπολιό*, 1988, ἀπὸ τὴ σειρά *Photo-Set* (λεπτομέρεια)

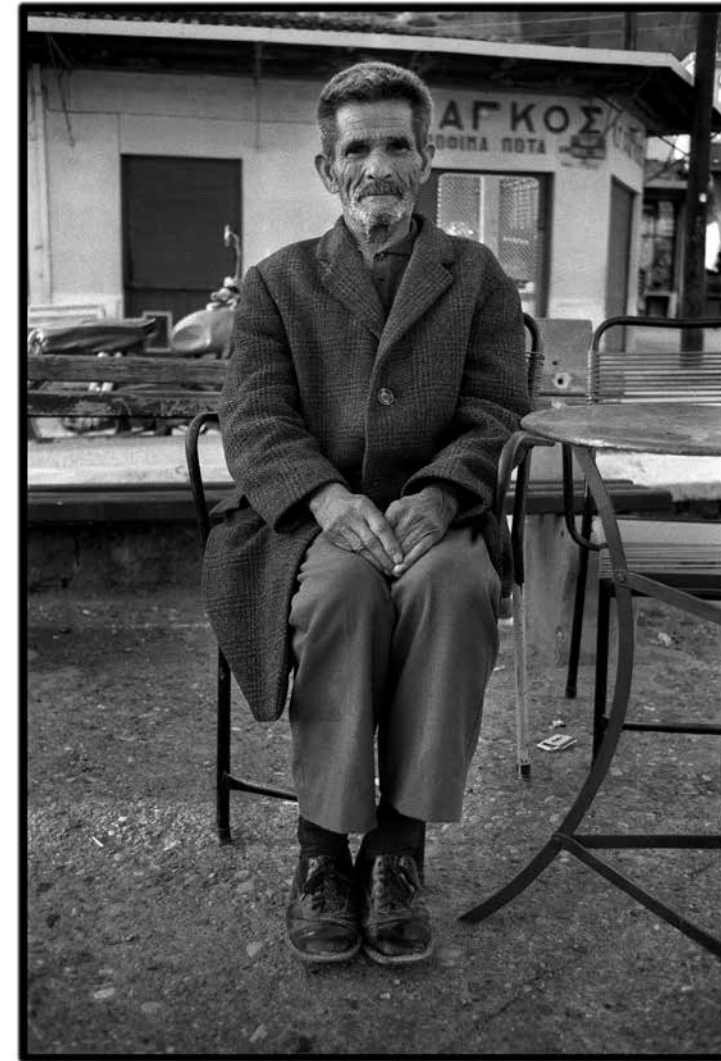
Η ΑΠΟΦΑΣΗ

Εἴστε ὑπὲρ ἢ κατὰ;
Ἔστω ἀπαντῆστε μ' ἓνα ναι ἢ μ' ἓνα ὄχι.
Τὸ ἔχετε τὸ πρόβλημα σκεφεῖ
Πιστεύω ἀσφαλῶς πὼς σᾶς βασάνισε
Τὰ πάντα βασανίζουν στὴ ζωὴ
Παιδιὰ γυναιῖκες ἔντομα
Βλαβερὰ φυτὰ χαμένες ὥρες
Δύσκολα πάθη χαλασμένα δόντια
Μέτρια φίλμ. Κι αὐτὸ σᾶς βασάνισε ἀσφαλῶς.
Μιλᾶτε ὑπεύθυνα λοιπόν. Ἔστω μὲ ναι ἢ ὄχι.
Σ' ἐσᾶς ἀνήκει ἡ ἀπόφαση.
Δὲ σᾶς ζητοῦμε πιά νὰ πάψετε
Τὶς ἀσχολίες σας νὰ διακόψτε τὴ ζωὴ σας
Τὶς προσφιλεῖς ἐφημερίδες σας τὶς συζητήσεις
Στὸ κουρεῖο τὶς Κυριακές σας στὰ γήπεδα.
Μιὰ λέξη μόνο. Ἐμπρὸς λοιπόν:

Εἴστε ὑπὲρ ἢ κατὰ;
Σκεφθεῖτε το καλά. Θὰ περιμένω.

Γιώργος Δεπόλλας, *Καλαμπάκα*, τέλη '70

ΤΩΡΑ ΕΙΝΑΙ ΑΠΛΟΣ ΘΕΑΤΗΣ...

Τώρα είναι απλός θεατής
Άσημαντος ανθρωπάκος μέσα στο πλήθος
Τώρα πιά δὲ χειροκροτεῖ δὲ χειροκροτεῖται
Ξένος περιφέρεται στῶν ὁδῶν τὸ κάλεσμα.

Ἔρχονται ἀπὸ μακριὰ οἱ νέοι σαλπικτῆς
Τῶν ἐπιλέκτων κλάσεων τοῦ μέλλοντος
Οἱ κραυγές τους γκρεμίζουν τὰ σαθρὰ τεῖχη
Τήκουν τὴ λάσπη σὲ φωτεινοὺς ρύακες.
Ἔρχονται οἱ ἄγνοί, οἱ ἀνυπόκριτοι,
Οἱ βιαστές, οἱ ἀμέτοχοι, οἱ παρθένοι,
Οἱ πονηροὶ συνδαιτυμόνες, οἱ ἄθῳοι
Οἱ ληξίαρχοι τῶν ἡμερῶν μας.
Ἔρχεται τὸ μεγάλο παρανάλωμα
Μέσα στοὺς πίδακες τῶν πρόσχαρων νερῶν.
Ἔρχονται οἱ τελευταῖες προγραφές.

Μὰ τώρα αὐτὸς εἶναι απλὸς θεατῆς
Ἀνώνυμος ανθρωπάκος μέσα στοὺς πολλοὺς
Μὲ τὰ χέρια στὸ στήθος σὰν ἔτοιμος νεκρὸς
Τώρα πιά δὲ χειροκροτεῖ δὲ χειροκροτεῖται.

(Νὰ ξέρεις πάντα τὸ πότε καὶ τὸ πῶς).

Γιώργος Δεπόλλας, *Μοναστηράκι*, Ἀθήνα, 1975-78

ΠΟΙΗΤΙΚΗ

- Προδίδετε πάλι την Ποίηση, θά μου πείς,
Τὴν ιερότερη ἐκδήλωση τοῦ Ἀνθρώπου
Τὴ χρησιμοποιεῖτε πάλι ὡς μέσον, ὑποζύγιον
Τῶν σκοτεινῶν ἐπιδιώξεών σας
Ἐν πλήρει γνώσει τῆς ζημιᾶς ποὺ προκαλεῖτε
Μὲ τὸ παράδειγμά σας στοὺς νεωτέρους.
- Τὸ τί δὲν πρόδωσες ἐσὺ νὰ μου πείς
Ἐσὺ κι οἱ ὅμοιοί σου, χρόνια καὶ χρόνια,
Ἐνα πρὸς ἓνα τὰ ὑπάρχοντά σας ξεπουλώντας
Στις διεθνεῖς ἀγορὲς καὶ τὰ λαϊκὰ παζάρια
Καὶ μείνατε χωρὶς μάτια γιὰ νὰ βλέπετε,
χωρὶς ἄφτιὰ
Ν' ἀκοῦτε, μὲ σφραγισμένα στόματα καὶ δὲ
μιλάτε.
Γιὰ ποιὰ ἀνθρώπινα ἱερὰ μᾶς ἐγκαλεῖτε;

Ξέρω: κηρύγματα καὶ ρητορεῖες πάλι, θά πείς.
Ἐναι λοιπόν! Κηρύγματα καὶ ρητορεῖες.

Σὰν π ρ ό κ ε ς πρέπει νὰ καρφώνονται οἱ λέξεις

Νὰ μὴν τὶς παίρνει ὁ ἄνεμος.

Ἡλίας Μπουργιώτης, ἀπὸ τὸ λεύκωμα Ἀθέατη Ἑλλάδα, 1996

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΜΕΡΕΣ ΤΟΥ 1969 μ.Χ.

Στήν οδό Αιγύπτου —πρώτη πάροδος δεξιά—
Τώρα υψώνεται τὸ μέγαρο τῆς Τράπεζας Συναλλαγῶν
Τουριστικὰ γραφεῖα καὶ πρακτορεῖα μεταναστεύσεως
Καὶ τὰ παιδάκια δὲν μποροῦνε πιά νὰ παίξουνε ἀπὸ τὰ
τόσα τροχοφόρα ποὺ περνοῦνε
Ἄλλωστε τὰ παιδιὰ μεγάλωσαν, ὁ καιρὸς ἐκεῖνος πέ-
ρασε ποὺ ξέρατε
Τώρα πιά δὲ γελοῦν, δὲν ψιθυρίζουν μυστικά, δὲν ἐμπι-
στεύονται,
Ὅσα ἐπιζῆσαν, ἐννοεῖται, γιατί ἤρθανε βαριεὲς ἀρρώ-
στιες ἀπὸ τότε
Πλημμύρες, καταποντισμοί, σεισμοί, θωρακισμένοι στρα-
τιῶτες·
Θυμοῦνται τὰ λόγια τοῦ πατέρα: ἐσὺ θὰ γνωρίσεις κα-
λύτερες μέρες
Δὲν ἔχει σημασία τελικὰ ἂν δὲν τὶς γνώρισαν, λένε τὸ
μάθημα οἱ ἴδιοι στὰ παιδιὰ τους

Ἐλπίζοντας πάντοτε πὼς κάποτε θὰ σταματήσει ἡ
ἀλυσίδα
Ἴσως στὰ παιδιὰ τῶν παιδιῶν τους ἢ στὰ παιδιὰ τῶν παι-
διῶν τῶν παιδιῶν τους.
Πρὸς τὸ παρόν, στὸν παλιὸ δρόμο ποὺ λέγαμε, υψώνεται
ἡ Τράπεζα Συναλλαγῶν
—ἐγὼ συναλλάσσομαι, ἐσὺ συναλλάσσεσαι, αὐτὸς συ-
ναλλάσσεται—
Τουριστικὰ γραφεῖα καὶ πρακτορεῖα μεταναστεύσεως
—ἐμεῖς μεταναστεύουμε, ἐσεῖς μεταναστεύετε, αὐτοὶ
μεταναστεύουν—
Ὅπου καὶ νὰ ταξιδέψω ἡ Ἑλλάδα μὲ πληγώνει, ἔλεγε
κι ὁ Ποιητής
Ἡ Ἑλλάδα μὲ τὰ ὠραῖα νησιά, τὰ ὠραῖα γραφεῖα, τὶς
ὠραῖες ἐκκλησιεὲς
Ἡ Ἑλλὰς τῶν Ἑλλήνων.

Στέργιος Τσιούμας, Ὁδὸς Τιμισκῆ, Θεσσαλονίκη, 1975

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΝΟΜΟΤΑΓΟΥΣ

Γράφω ποιήματα μέσα στὰ πλαίσια πὺν ὀρίζουν
οἱ ὑπεύθυνες ὑπηρεσίες
Ποὺ δὲν περιέχουν τὴ λέξη: Ἐλευθερία, τὴ λέξη:
Δημοκρατία
Δὲν φωνασκοῦν: Κάτω οἱ τύραννοι ἤ: Θάνατος
στοὺς προδότες
Ποὺ παρακάμπτουν ἐπιμελῶς τὰ λεγόμενα φλέ-
γοντα γεγονότα
Γράφω ποιήματα ἄνετα καὶ ἀναπαυτικά γιὰ ὅλες
τὶς λογοκρισίες
Ἀποστρέφομαι τετριμμένες ἐκφράσεις ὅπως: σαπί-
λα ἢ καθάρματα ἢ πουλημένοι
Ἐκλέγω σὲ πᾶσα περίπτωση τὴν ἁρμοδιότερη λέξη
Αὐτὴ πὺν λέμε «ποιητική»: στιλπνὴ, παρθενικὴ,
ἰδεατῶς ωραία.

Γράφω ποιήματα πὺν δὲν στρέφονται κατὰ τῆς
καθεστηκυίας τάξεως.

Γιώργος Δεπόλλας, Δεκαπενταύγουστος, Τήνος, 1980

ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ ΔΟΚΙΜΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ*

Οί τσαγκαράδες νὰ φτιάνουν ὅπως πάντα γερὰ πα-
πούτσια
Οί εκπαιδευτικοὶ νὰ συμμορφώνονται μὲ τὸ ἀναλυ-
τικὸ πρόγραμμα τοῦ Ὑπουργείου
Οί τροχονόμοι νὰ σημειώνουν μὲ σχολαστικότητα
τὶς παραβάσεις
Οί ἐφοπλιστὲς νὰ καθελκύουν διαρκῶς νέα σκάφη
Οί καταστηματαρχεὶς ν' ἀνοίγουν καὶ νὰ κλείνουν
σύμφωνα μὲ τὸ ἐκάστοτε ὠράριο
Οί ἐργάτες νὰ συμβάλλουν εὐσυνείδητα στὴν ἄνο-
δο τοῦ ἐπιπέδου παραγωγῆς
Οί ἀγρότες νὰ συμβάλλουν εὐσυνείδητα στὴν κά-
θοδο τοῦ ἐπιπέδου καταναλώσεως
Οί φοιτητὲς νὰ μιμοῦνται τοὺς δασκάλους τους καὶ
νὰ μὴν πολιτικολογοῦν
Οί ποδοσφαιριστὲς νὰ μὴ δωροδοκοῦνται πέραν ἑνὸς
λογικοῦ ὁρίου

Οί δικαστὲς νὰ κρίνουν κατὰ συνείδησιν καὶ ἐκτά-
κτως μόνον, κατ' ἐπιταγὴν
Ὁ τύπος νὰ μὴ γράφει ὅ,τι πιθανὸν νὰ ἐμβάλλει
εἰς ἀνησυχίαν τοὺς φορτοεκφορτωτὰς
Οί ποιητὲς ὅπως πάντα νὰ γράφουν ὠραῖα ποιή-
ματα.

* Πρόκειται περὶ προσχεδίου, ὡς ὁ τίτλος, καὶ προσφέρεται
εἰς ἐλευθέραν δημοσίαν συζήτησιν. Μετὰ τὰς ἀκουσθησομέ-
νας ἀπόψεις θὰ γίνῃ τελικὴ ἐπεξεργασία ὑπὸ ὁμάδος ἐγκρί-
των Ποιητῶν καὶ θὰ παραδοθῇ εἰς τὸ κοινὸν πρὸς γνῶσιν
καὶ ἀναμόρφωσιν.

Σίμος Σαλτιέλ, Θεσσαλονίκη, 2004

www.fairead.net

Τὸ **oxymoron** ἐπιχειρεῖ νὰ προωθήσει τὴν ἔρευνα στὴ φωτογραφία μέσα ἀπὸ ἐκθέσεις, ἐκδόσεις, διαδικτυακὲς δράσεις. Ἀκόμη, νὰ συμβάλει στὴν ἀνάπτυξη δημόσιου λόγου γιὰ τὴν κοινωνικὴ καὶ ἰδεολογικὴ της σημασία, γιὰ τὴν αἰσθητικὴ καὶ ἱστορικὴ της ἀποτίμηση, γιὰ τὰ ὁξύμωρα τῆς τεχνικῆς εἰκόνας τὴν ἐποχὴ τῆς ἡλεκτρονικῆς ταχύτητας.

Σὰν π ρ ό κ ε ς π ρέ π ρ ει νὰ κ α ρ φώ ν ο ν τ α ι ο ί λ έ ξ ε ι ς

Νὰ μ ή ν τ ι ς π α ί ρ ν ε ι ὁ ἄ ν ε μ ο ς

(«Ποιητική», ἀπὸ τὴ συλλογὴ Ὁ στόχος, 1970)

Φωτογραφία καὶ ποίηση εἶναι ἀμφοτέρους τέχνες τοῦ ἐλάχιστου. Γνωρίζουν νὰ συνοψίζουν καίρια, ἐνίοτε ὡμά. Στὴ μικρὴ αὐτὴ ἔκδοση συμπλέκονται τιμώντας τὸν Μανόλη Ἀναγνωστάκη, ἐμβληματικὸ μεταπολεμικὸ ποιητὴ ποὺ ἀρμένιζε ἄφοβα κόντρα στὸν καιρό. Οἱ στίχοι του συναντοῦν ἔργα σύγχρονων φωτογράφων ὅπως ὁ Κωστῆς Ἀντωνιάδης, ὁ Ἄρις Γεωργίου, ὁ Γιώργος Δεπόλλας, ὁ Ἡλίας Μπουργιώτης, ὁ Ἀβραὰμ Παυλίδης, ὁ Σίμος Σαλιέλ, ὁ Στέργιος Τσιούμας, ὁ πιὸ ἱστορικὸς Κώστας Μπαλάφας. Ἡ συνάντηση δὲν εἶναι τυχαία. Μέσα ἀπὸ τὴν ἀνθολόγηση ἡ φωτογραφία προβάλλει τακτικὰ ὡς αὐστηρὴ διαπραγμάτευση τοῦ ὕλικου χώρου καὶ χειρουργικὴ τομὴ τῆς ροῆς τοῦ χρόνου: ἐναργὲς σὲ ὅ,τι φαίνεται· ὑπαινικτικὴ σὲ ὅ,τι ἀπουσιάζει. Ἐκεῖ τέμνει τὸ μονοπάτι τοῦ Ἀναγνωστάκη, ποὺ μετεωριζόταν ἀνάμεσα στὸ ὁρατὸ καὶ τὸ μὴ ὁρατό, στὸ ἀνοιχτὰ πολιτικὸ καὶ τὸ ἀόριστα προσωπικό.